

RAMMEPLAN FOR KULTURSKOLEN

- *Kulturskole for alle*

HØRINGSUTKAST februar 2024

Innhold

INNLEDNING	4
1. KULTURSKOLENS SAMFUNNSOPPDRAG	6
1.1 Kulturskolens forankring i lover og konvensjoner	6
1.1.1 Opplæringsloven	6
1.1.2 FN-konvensjoner om menneskerettigheter og UNESCO-konvensjoner	6
1.1.3 Urfolksrettigheter	7
1.2 Kulturskolens formål	8
2. KULTURSKOLENS FORSTÅELSE AV OPPDRAGET	9
2.1 Kulturskolens verdigrunnlag	9
2.2 Kulturskolens tre pilarer	9
2.3 Kulturskolens mål	10
2.4 Kulturskolen – en aktør for sosial bærekraft	11
2.4.1 Kulturskolen i medvirkning, samhandling og samskaping	11
2.4.2 Kulturskolen som inkluderende kraft	11
2.4.3 Kulturskolen i forebyggende og helsefremmende arbeid	12
3. KULTURSKOLENS PRAKSIS	12
3.1 Organisering av kulturskolens tilbud	12
3.1.1 Kjerneprogrammet	13
3.1.2 Fordypningsprogrammet	13
3.1.3 Breddetilbud	13
3.2 Kulturskolens fag	14
3.3 Digitalitet og dialog - kulturskolen i en digital tidsalder	14
3.4 Læringsstøttende arbeid i kulturskolen	15
3.5 Kulturskolelæreren og det profesjonelle læringsfellesskapet	15
3.6 Kulturskolens praksis i samhandling med andre	16
3.6.1 Kulturskolen og grunnopplæringen	16
3.6.2 Kulturskolen og kulturlivet	17
3.6.3 Kulturskolen og kommunens tjenester	17
4. KVALITET, ROLLER OG ANSVAR I KULTURSKOLEN	18
4.1 Kvalitet i kulturskolen	18
4.1.1 Strukturkvalitet, prosesskvalitet og resultatkvalitet	18
4.1.2 anbefalte kompetansekrav for ansatte i kulturskolen	19

4.2 Kommunens ansvar	20
4.3 Kulturskolens ansvar	20
4.4 Universiteter og høgskolers ansvar	21
4.5 Utvikling, forskning og innovasjon i kulturskolen	21

INNLEDNING

«Du har rett til kunst og kultur! Derfor skal kulturskolen være en del av livet ditt – den skal se deg og dine interesser. Samtidig skal den utfordre deg, den skal få deg til å se og høre nye ting, og den skal henge sammen med samfunnet rundt deg. Kulturskolen skal spørre deg om råd og være til stede der du er og vise deg kunnskapen og engasjementet den rommer».

[Nordisk kulturskolemanifest](#)

Kunst og kultur skaper arenaer for tilhørighet, fellesskap og deltakelse, som er en forutsetning for demokratiet i Norge. Den kommunale kulturskolen har en viktig rolle i det norske opplæringssystemet, i det lokale kunst- og kulturlivet samt som samhandlende aktør for sosial bærekraft i lokalsamfunnet.

Kulturskolene tilbyr aktiviteter og opplæring innen kunst- og kulturfag i alle landets kommuner, og har et mangesidig kunst- og kulturoppdrag. Kulturskolene gir opplæring som ivaretar barn og unges behov for og rett til å delta i kunst- og kulturaktiviteter. I det lokale kunst- og kulturlivet er kulturskolene en samhandlende aktør, og bidrar også med utvikling og retning på veien mot det profesjonelle kunst- og kulturfeltet.

Kulturskolene har et spesielt ansvar for barn og unge, men har mer å tilby: til voksne og eldre, og ikke minst til hele lokalsamfunn, som får gleden av å oppleve kunsten og kulturen som utvikles gjennom et aktivt lokalt kulturtilbud. Som forvaltere av kunst- og kulturarv i Norge, ønsker kulturskolene å ha tilbud for alle, gjennom hele livet – kulturskolenes visjon er å være *Kulturskole for alle*.

Kulturskolene ivaretar kulturarv, sammen med kulturelt mangfold, urfolksperspektiv og samtidskultur. Bevissthet om lokale tradisjoner – kombinert med nye stemmer og uttrykk – bygger sterkere lokalsamfunn, og fornyer kunst- og kulturlivet på samme tid.

For å synliggjøre kulturskolens mangesidige kunst- og kulturoppdrag er kulturskolens tilbud tuftet på tre pilarer: *læring, utfoldelse* og *bærekraft*. Pilarene er gjennomgående i alt av kulturskolens aktiviteter, og muliggjøres gjennom kulturskolens profesjonelle kunst- og kulturfaglige kompetanse. Bærekraftsperspektivet i denne sammenhengen løfter fram betydningen av kulturens rolle for å skape et aktivt og inkluderende demokrati, og for livskvalitet for den enkelte.

Kulturskolen utfører sitt oppdrag i tett samarbeid med kommunenes øvrige ressurser. Som samhandlende aktør medvirker kulturskolen til å styrke kulturell kompetanse og utfoldelse i lokalsamfunnet gjennom forpliktende samarbeid med skole-, kultur-, helse- og velferdssektoren. Dette samarbeidet retter seg mot alle innbyggere i kommunen, og kulturskolen som lokal drivkraft utgjør en bro mellom skole og fritid.

Kulturskolen ivaretar et mangfold av kunst- og kulturfag. Den har som oppgave å utvikle kunstfaglig kompetanse og uttrykksevne, så vel som kreativitet, kritisk sans samt kulturell og sosial kompetanse. Gjennom arbeid med kunst og kultur utvikles fantasi og sanselighet, og som deltakere i kulturelle fellesskap utvikles trygghet og forståelse for hva det vil si å være

menneske; alene og sammen med andre – dette er grunnleggende for livsmestring og danning.

For å være en kulturskole for alle, så henvender kulturskolen seg til målgruppene sine gjennom prosesser for reell medvirkning og samhandling. Slik utvides rekrutteringen, og sikring av tilgjengelighet og relevans i kulturskolens tilbud. Barn og unge lyttes til og involveres i kulturskolens arbeid på alle nivå. Kulturskolen samhandler med andre kommunale tjenesteområder og aktuelle tjenester i kommunen – for å bidra til gode liv i kommunen.

En *kulturskole for alle* kjennetegnes av høy kompetanse på kunst og kultur og et rikt mangfold i tilbud. Gjennom de tre pilarene læring, utfoldelse og bærekraft, ivaretas kulturskolens spesifikke kunst- og kulturoppdrag, sammen med kulturskolens sosiale og samfunnsmessige oppdrag.

Kapittel 1 beskriver kulturskolens samfunnsoppdrag, slik dette oppdraget er gitt gjennom lovverket, og uttrykt i konvensjoner og stortingsmeldinger. **Kapittel 2** beskriver kulturskolens forståelse av oppdraget med bakgrunn i kapittel 1, og omhandler kulturskolens verdigrunnlag og målsettinger. I **kapittel 3** beskrives kulturskolens praksis og organisering, mens **kapittel 4** beskriver kvalitetsarbeid, roller og ansvar i kulturskolen, knyttet til kulturskolens praksis, slik den beskrives i kapittel 3.

1. KULTURSKOLENS SAMFUNNSOPPDRAG

1.1 Kulturskolens forankring i lover og konvensjoner

Kulturskolen er forankret i opplæringsloven, og bidrar til å oppfylle Norges forpliktelser til FN-konvensjoner om menneskerettigheter og UNESCO-konvensjoner. Kulturskolens samfunnsoppdrag forstås også gjennom aktuelle stortingsmeldinger og andre til enhver tid gjeldende plan- og styringsdokument.

1.1.1 Opplæringsloven

Kulturskolens samfunnsoppdrag er forankret i opplæringslovens kapittel 26¹, og fastslår at alle kommuner skal ha et kulturskoletilbud:

§ 26-1 Kulturskole: Kommunen skal ha eit tilbod om kulturskole til barn og unge, organisert i tilknytning til skolen og kulturlivet.

§ 26-2 Formålet med kulturskolen: Kulturskolen skal leggje til rette for at elevane får delta i ulike aktivitetar der dei får lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstnariske uttrykk, i eit trygt og godt skolemiljø.

1.1.2 FN-konvensjoner om menneskerettigheter og UNESCO-konvensjoner

Kulturskolens formål og målsettinger bidrar til å ivareta forpliktelser Norge har gjennom internasjonale konvensjoner.

FNs barnekonvensjon artikkel 30 og 31 ²

Barns rettigheter til kunst og kultur er nedfelt i barnekonvensjonens artikkel 31 som anerkjenner barnets «rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet». Det heter videre at «partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.»

¹ [Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa \(opplæringslova\) - Lovdata](#)

² [Barnekonvensjonen artikkel 30 og 31 \(FN\)](#)

Kulturskolen viser til artikkel 30 i barnekonvensjonen og tar ansvar for å sikre at barn og unge fra etniske, religiøse eller språklige minoriteter, eller barn og unge som tilhører en urbefolkning, får «leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk».

FNs konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne³

Kulturskole for alle innebærer å ta et særskilt ansvar for at alle i kommunen som ønsker det, får ta del i kulturskolens aktiviteter og undervisning og at tilbudene er innrettet på en slik måte at de er tilgjengelige for alle.

UNESCO-konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven⁴

Kulturskolen åpner for et mangfoldig og anvendt kulturarvsbegrep, som inkluderer urfolk, nasjonale minoriteter og nye befolkningsgrupper, og drar veksler på et rikt og sammensatt kulturfellesskap. Kulturskolen deltar i det lokale mangfolds- og inkluderingsarbeidet i samarbeid med kommunens øvrige tjenester, og gir verdifulle bidrag til en bærekraftig framtid.

UNESCO-konvensjonen om vern og fremme av et mangfold av kulturuttrykk⁵

Kulturskolen legger til rette for et mangfold av kulturuttrykk der demokrati, toleranse, sosial rettferdighet og gjensidig respekt er sentralt.

1.1.3 Urfolksrettigheter

Norge har sluttet seg til [ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater](#). For Norges del påligger det et spesielt ansvar å legge til rette for at det samiske folk, som urfolk, kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv, jf. [Grunnlovens §108](#).

En forutsetning for at samer skal ha en levende og mangfoldig kultur, er at kunst- og kulturuttrykk blir videreført til kommende generasjoner. Kulturskolen tar et viktig ansvar ved å tilby aktiviteter og opplæring innen samiske kulturuttrykk for alle elever, der våre felles verdier og vår felles historie fremheves.

Kulturskoler i språkstimuleringskommuner og kommuner med samarbeidsavtaler med Sametinget, skal legge forholdene til rette for et samisk språk- og kulturtilbud til sine innbyggere. Kulturskolene tar derfor et naturlig ansvar for å utvikle aktivitets- og

³[Konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne \(FN\)](#)

⁴<https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/Internasjonalt-kultursamarbeid/UNESCO/id766556/>

⁵<https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/Internasjonalt-kultursamarbeid/UNESCO/id766556/>

opplæringstilbudet også innenfor det samiske området. jf. [Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold \(sameloven\)](#)

1.2 Kulturskolens formål

Kulturskolens formål er hjemlet i opplæringsloven §26-2. Kulturskolens formål oppsummeres i Meld. St. 18 (2020–2021)⁶:

Formålet til kulturskolen er å gi eit undervisningstilbod av høg fagleg og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge, uavhengig av kvar dei bur og økonomi. I kulturskolen skal elevane få lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstnariske uttrykk. Kulturskolen skal òg bidra til å kvalifisere elevar med særleg interesse og motivasjon for opptak i høgare kunstfagleg utdanning. Tilbodet skal bidra til danninga barn og unge får, til å fremje respekt for den kulturelle tilhøyrsele andre har, til bevisstgjerjing av eigen identitet og til å utvikle evna til kritisk refleksjon.

Kulturskolen er open for personar i alle aldrar, men barn og unge frå 0 til 19 år er primærmålgruppa, og barn i skolealder, til og med vidaregåande opplæring, skal prioriterast. Kulturskolen skal vere både ein skoleaktivitet, ein kulturaktivitet og ein fritidsaktivitet.

Kulturskolen skal gi elevane moglegheit til å medverke. Elevane skal erfare at dei blir lytta til, at dei har reell innverknad, og at dei kan påverke det som vedkjem dei. Kulturskolen bør vere ein samarbeidande aktør med barnehagen, grunnopplæringa, SFO, anna kulturliv og frivillige aktørar i den enkelte kommunen. Kulturskolen kan vere eit lokalt ressurscenter.

Det er eit mål at alle kulturskolar skal ha eit breiddetilbod og eit kjernetilbod. Nokon kulturskolar i kvart fylke/region kan ta eit særskilt ansvar for fordjupingstilbod og talentutvikling. Ein kulturskole for alle inneber at alle, uavhengig av bakgrunn, føler seg velkomne. Kulturskolen bør spegle av mangfaldet i samfunnet gjennom eit breitt samansett tilbod av undervisning, formidling og skapande verksemd.

Læringsressurser kapittel 1 - kommer:

⁶ [Meld. St. 18 \(2020–2021\) Oppleve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge](#)

2. KULTURSKOLENS FORSTÅELSE AV OPPDRAGET

2.1 Kulturskolens verdigrunnlag

Kulturskolens verdier er forankret i menneskerettighetene og ser hvert menneske som en ressurs. Kulturskolen har et humanistisk menneskesyn og ivaretar samfunnsverdier som menneskeverd, ytringsfrihet, demokrati og retten til å delta i et fellesskap.

Gjennom medvirkning, meningsskapning, inkludering og ivaretagelse av mangfold, er kulturskolen en kulturskole for alle.

Fellesskapet i Norge rommer et voksende mangfold av kulturelle uttrykk. Ved å anerkjenne og synliggjøre mangfoldet, bidrar kulturskolen til å videreføre og fornye kulturarv. Kjennskap til egen kultur og trygghet i egen identitet, skaper respekt og nysgjerrighet overfor andre.

Kunst- og kulturaktiviteter skaper arenaer for tilhørighet og sosialt fellesskap, og kan inspirere til deltakelse i det uenighetsfellesskapet som er en forutsetning for et fungerende demokrati.

Med sitt verdigrunnlag og sin praksis bidrar kulturskolen til sosial bærekraft, både for den enkelte og for samfunnet.

2.2 Kulturskolens tre pilarer

Kulturskolen er en profesjonell kunst- og kulturfaglig ressurs for kommunens innbyggere. Med bakgrunn i kulturskolens formål og verdier er kulturskolens aktiviteter tuftet på tre pilarer: læring, utfoldelse og bærekraft.

De tre pilarene er gjennomgående i alt av kulturskolens aktivitet og møter med den enkelte, og muliggjøres gjennom kulturskolens profesjonelle kunst- og kulturfaglige kompetanse.

- **Læring:** Kulturskolen gir **kunst- og kulturfaglig opplæring**, slik at alle som ønsker det kan utvikle kunstfaglig kompetanse ut ifra sine forutsetninger, ønsker og ambisjoner.

(Jf. § 26-2 LÆRE)

- **Utfoldelse:** Kulturskolen muliggjør **kunstnerisk utfoldelse** i samfunnet den er en del av, for alle barn og unge, men også for andre målgrupper i hele lokalsamfunnet. Kunstnerisk utfoldelse stimulerer skaperglede, engasjement og utforskertrang, gjennom å åpne dører for nye ideer, løsninger og perspektiv.

(Jf. §26-2 SKAPE og OPPLEVE og FORMIDLE)

- **Bærekraft:** Kulturskolen skaper **livskvalitet og sosial bærekraft**, gjennom å forvalte høy kunst- og kulturfaglig kompetanse i sammenheng med kommunens øvrige tjenestetilbud og frivillig sektor.

(Jf. Kulturskolens verdigrunnlag)

Bærekraft handler om menneskers forhold til hverandre, til kunsten og til naturen.

Dimensjonene av bærekraft i kulturskolen forstås kanskje aller best gjennom det samiske begrepet birgejupmi/bierggim/bierkenidh:

«Birgejupmi knytter sammen personer og lokalsamfunn, landskap, miljø og økosystemer. Det er en helhetlig tenking for bevaring og utvikling av våre felles ressurser og verdier, som vi alle har individuelt og kollektivt ansvar for.»

(Sametingsadministrasjonens overordnede strategi, 2022)

Kulturskolen skaper muligheter, der mennesker møtes og oppdager nye perspektiv, der mestring og skaperglede vokser fram, og der tradisjoner og kulturarv møter innovasjon og nye impulser. Slik bidrar kulturskolen til håp for framtida, både for den enkelte og for hele samfunnet.

2.3 Kulturskolens mål

Kulturskolens mål knyttes til de tre pilarene læring, utfoldelse og bærekraft.

Kulturskolen har som overordnede mål at

- alle barn og unge som ønsker det, skal få tilgang til relevant og tilpasset kunst- og kulturfaglige opplæringstilbud av høy kvalitet i et trygt og godt skolemiljø
- barn og unge som ønsker det, får tilgang til fordypningsmuligheter, som kan danne grunnlag for videregående og høyere utdanning innen kunst- og kulturfag
- elevene og andre som møter kulturskolens tilbud, gis muligheter til å utfolde seg kunstnerisk
- elevene og andre som møter kulturskolens tilbud, får mulighet til å styrke sin sosiale og kulturelle kompetanse og finne sin egen stemme i samfunnets fellesskap
- elevenes evne til kritisk refleksjon og selvstendige valg styrkes

Derfor er kulturskolen

- en profesjonell kunst- og kulturfaglig virksomhet, med høy pedagogisk og kunstfaglig kompetanse
- en aktiv tilrettelegger for medskapende prosesser og medvirkning, både på institusjonsnivå og elevnivå
- åpen og inviterende mot nye målgrupper, og har strukturer som imøtekommer alle
- en ressurs for et inkluderende lokalsamfunn gjennom kunst- og kulturoplæring og -aktivitet
- driftet i nær tilknytning til, og i helhetlig sammenheng med, andre tjenester i kommunen
- endringsvillig og innovativ i takt med endringer i samfunnet

2.4 Kulturskolen – en aktør for sosial bærekraft

Kulturskolen bidrar til sosial bærekraft i lokalsamfunnet. Gjennom medvirkning, samhandling, samskaping og bevissthet rundt kulturskolens potensiale som inkluderende kraft i lokalsamfunnet, kommer kulturskolen nærmere visjonen *kulturskole for alle*.

Kulturskolen er en del av kommunens forebyggende og helsefremmende arbeid, og bidrar til å finne løsninger på tvers av tjenesteområder.

Med sin kunst- og kulturfaglige kompetanse bidrar kulturskolen til sosial innovasjon og sosiale verdier i lokalsamfunnet.

2.4.1 Kulturskolen i medvirkning, samhandling og samskaping

Kulturskolen skaper attraktive og tilgjengelige tilbud for lokalsamfunnet, og spiller en aktiv rolle i den lokale samfunnsbyggingen gjennom medvirkning, samhandling og samskaping.

Kulturskolens potensial som kunst- og kulturfaglig bidragsyter og samskaper, er attraktivt for lokalsamfunnet. Kulturskolen bidrar til å skape aktivitet, samhold og felles identitet blant innbyggerne på tvers av generasjoner.

I en samskappingsprosess inngår kulturskolen i et likeverdig forhold med andre aktører for læring og utvikling. Samskaping forutsetter et tankesett som bidrar til å løse de ulike tjenestenes felles samfunnsoppdrag, og forutsetter et samspill mellom dialog og samhandling.

Medvirkning, samhandling og samskaping utvikler bredden i kulturskolens tilbud, og gjør at kulturskolen bidrar til at andre tjenesteområder i kommunen også oppnår sine mål. Dette er et mulighetsrom som utfordrer etablerte strukturer, kulturer og forståelser av hva kulturskole er, og for hvem.

2.4.2 Kulturskolen som inkluderende kraft

Kulturskolen er en kulturskole for alle. Den bidrar med arenaer for tilhørighet, fellesskap og deltakelse, med strukturer og innhold som ikke ekskluderer, men inviterer til deltakelse.

Gjennom å speile mangfoldet av kulturelle uttrykk i samfunnet benytter kulturskolen sitt potensial til å være brobygger og inkluderende kraft i lokalsamfunnet samt legger til rette for et mangfoldig tilbud.

Kulturskolen er en bidragsyter til at flere tjenesteområder oppnår sine mål innenfor arbeidet med inkludering og innenforskap.

Ved å øke sin mangfoldskompetanse setter kulturskolen sterkere fokus på å se og forstå mangfold som en sentral verdi.

2.4.3 Kulturskolen i forebyggende og helsefremmende arbeid

Deltakelse i kulturelle aktiviteter, for eksempel gjennom kulturskolen, kan gi mestringsfølelse, tilhørighet og bidra til god psykisk helse.⁷

I kommunens forebyggende og helsefremmende arbeid deltar kulturskolen og bidrar til god folkehelse og til å redusere sosiale helseforskjeller. God helse kan handle om opplevelse av livskvalitet og mestring av eget liv.

Kulturskoler kan tilby musikkterapi som en del av kommunens helsetilbud til sine innbyggere. Musikkterapi er ressursorientert og fokuserer aktuelle mål innen helsefremmende arbeid, behandling, rehabilitering og omsorg.

Læringsressurser kap. 2 - kommer:

eks. [handbok-for-samskaping.pdf \(ks.no\)](#)

eks. [Verktøy og arbeidsmåter - KS](#)

3. KULTURSKOLENS PRAKSIS

3.1 Organisering av kulturskolens tilbud

En kulturskole for alle innebærer at alle, uavhengig av bakgrunn, føler seg velkomne.

Kulturskolen gjenspeiler mangfoldet i samfunnet gjennom et bredt sammensatt tilbud av undervisning, formidling og skapende virksomhet. Medvirkning og involvering bidrar til økt eierskap og synlighet, og er en forutsetning for at kulturskolen til enhver tid er relevant og tilgjengelig.

Behovet for tilpasset opplæring og samfunnets behov for at kulturskolen må være innovativ og endringsvillig i møte med en framtid som er ukjent, er styrende for kulturskolens praksis.

Kulturskolens praksis organiseres innenfor tre områder, med ulike profiler og målsettinger: **Kjerneprogram, fordypningsprogram og breddetilbud.**

All aktivitet innenfor disse områdene er tuftet på kulturskolens tre pilarer.

⁷ https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-15-20222023/id2969572/?q=kulturskule&ch=3#match_0

3.1.1 Kjerneprogrammet

Kjerneprogrammet er for elever som er individuelt registrert for undervisning i ett eller flere fag ved kulturskolen.

Kjerneprogrammet har ingen inntakskrav, og skal være åpent for alle barn og unge som ønsker det. Også andre aldersgrupper kan tas inn som elever i kjerneprogrammet, men barn og unge skal prioriteres.

Undervisninga i kjerneprogrammet er tilpasset den enkelte elev, og foregår gjennom varierte undervisningsformer individuelt, i grupper, i ensembler og på tvers av fag.

Undervisninga i kjerneprogrammet har definerte mål om faglig progresjon og opplæring på alle nivå – kontinuerlig over hele skoleår eller som kortere, tidsavgrensede kurs.

3.1.2 Fordypningsprogrammet

Fordypningsprogrammet bygger på tilbud i kjerneprogrammet, og er for elever som er særlig motivert for større undervisningsmengde og mer systematisk egeninnsats.

Tilbud innenfor fordypningsprogrammet gir faglig fordypning og kan være innrettet mot høyere kunstfagutdanning, eller gi annen fordypning på elevens premisser.

Fordypningsprogrammet er tilpasset den enkelte elev, og foregår gjennom varierte undervisningsformer individuelt, i grupper, i ensembler og på tvers av fag.

Den enkelte kulturskole foretar en vurdering for inntak til fordypningsprogrammet etter tilbudenes innretning og undervisningas mål.

For å sikre tilgang til fordypningstilbud er det behov for systematisert samarbeid, der noen kulturskoler i hvert fylke/hver region tar et særskilt ansvar for dette. Samarbeid mellom kommuner, aktuelle institusjoner på regionalt og nasjonalt nivå og andre relevante aktører, tilrettelegger for at elever som er motiverte og kvalifiserte for det kan delta i et fordypningstilbud – uavhengig av hvor de bor.

3.1.3 Breddetilbud

Hovedintensjonen med breddetilbudet er utadrettet virksomhet basert på samarbeid som favner bredt.

Breddetilbudet utnytter kulturskolens potensial i kommunens arbeid med å utvikle helhetlige tilbud til innbyggerne. Breddetilbudet er den delen av kulturskolens tilbud der brukerne ikke er individuelt registrert som kulturskolens elever. Tilbud og aktiviteter innenfor breddetilbudet utvikles i samhandling og samskaping med kommunens øvrige tjenestetilbud.

Undervisning i samarbeid med grunnopplæringen, SFO og barnehage, og undervisning og andre tjenester som er rettet mot brukere utenfor kulturskolen, er en del av breddetilbudet. Kommunen avgjør selv det totale breddetilbudet. Organisering og utforming av tilbudene tar utgangspunkt i kommunale planer og lokalsamfunnets behov og muligheter.

3.2 Kulturskolens fag

Kulturskolens fag har tradisjonelt vært dans, musikk, sirkus, skapende skriving, teater og visuell kunst⁸.

I samfunnet generelt er det økende vekt på tverrfaglighet, samskaping og flermedialitet (*innholdsproduksjon på flere plattformer, red.mrk.*). Den teknologiske og digitale utviklingen setter nye krav og gir nye muligheter. Dette preger også kulturskolens faglighet, som bygger fagkompetanse og tilbyr undervisning som svarer til samfunnets behov og nye mulighetsrom.

Kulturskolen tenker derfor kunst- og kulturfagene i stadig nye sammenhenger og kombinasjoner, og som del av tverrfaglige tjeneste- og kurstilbud i kommunen.

Gjennom samiske kulturfag tar kulturskolen et særlig ansvar for aktiviteter og opplæring som bygger på samisk språk, kultur og tradisjonskunnskap. Disse tilbudene rettes mot den samiske befolkningen spesielt og også mot befolkningen for øvrig.

For å kunne gi attraktive tilbud og for å kunne nå nye målgrupper – og slik være en kulturskole for alle – vektlegger kulturskolen mangfold i undervisningstilbudene sine. Kulturskolens fag er derfor kunst- og kulturfag i vid forstand, som favner både tradisjonelle sjangre og uttrykk, og nye og sammensatte fag.

3.3 Digitalitet og dialog - kulturskolen i en digital tidsalder

Dagens kunst- og kulturopplæring har nye og digitale forutsetninger, og kulturskolen benytter de mulighetene som ligger i den digitale utviklingen.

Den digitale tidsalderen gjør at sammenhengen mellom håndverk og originalitet endrer seg. Å beherske håndverket er ikke nødvendigvis en forutsetning for elevens egen originalitet – originaliteten kan være en vei inn i håndverket. Dette stiller krav til andre og mer dialogbaserte undervisningsformer.

Elevene kommer ofte inn i kulturskolen med kunnskaper og digitale ferdigheter som tidligere ikke har vært del av opplæringa i kulturskolen. I en digital tidsalder er mange elever selvlærte på flere områder. På noen områder kan de også mer om det digitale enn kulturskolelæreren kan. En verdsetting av kunnskapen som bringes inn i kulturskolen forutsetter nye pedagogiske tilnæringsmåter, som anerkjenner ulike kompetanser og ferdigheter i læringssituasjonen.

⁸ [Rammeplanen > Norsk kulturskoleråd \(kulturskoleradet.no\)](#)

3.4 Læringsstøttende arbeid i kulturskolen

I kulturskolen skal kulturskoleelevene utvikle sine evner til å reflektere kritisk, ta selvstendige valg, og finne og formidle egne kunst- og kulturuttrykk. Systematiske og konstruktive tilbakemeldinger er støtte underveis i elevens læringsprosesser, for å styrke læring, utvikling og trivsel.

Kulturskolelærernes læringsstøttende arbeid innenfor ulike fag og program styrkes gjennom systematisk utvikling av en felles, læringsstøttende vurderingskultur i kulturskolen.

Elevenes forutsetninger for å lære kan styrkes dersom

- de forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem. Læringsstøttende arbeid i kulturskolen inkluderer å samarbeide med eleven om å sette tydelige mål, som eleven forstår.
- de får råd om hvordan de kan utvikle seg videre. Lærerens tilbakemelding blir altså først og fremst fremover-meldinger, med refleksjoner rundt og råd om hva som skal til for at eleven skal forbedre sin kompetanse.
- de er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling. Kulturskoleelevens egen medvirkning i vurdering av egen læring må derfor stå sentralt i det læringsstøttende arbeidet.

3.5 Kulturskolelæreren og det profesjonelle læringsfellesskapet

Kulturskolelærerens møte med elever og andre som møter kulturskolens tilbud, og de ulike brukernes møter med de kunstneriske aktivitetene, er kjernen i alt av kulturskolens virksomhet. Kulturskolelæreren har et bevisst forhold til sine roller som pedagog, kunstutøver og faglig forbilde, leder av små og store grupper, organisator, prosjektleder, koordinator, inspirator, kulturbærer, samarbeidspart og kollega.

Kulturskolens økende vekt på å være en samhandlende aktør fordrer kunnskap i kulturskolekollegiet om kommunens øvrige tilbud, og en helhetlig forståelse av kulturskolens rolle i kommunens tjenestetilbud.

God utvikling av praksis krever rom for felles refleksjoner knyttet til verdivalg og utviklingsbehov. Kulturskolen er et profesjonelt læringsfellesskap som er opptatt av hvordan den enkelte lærers praksis bidrar til elevenes læring og utvikling av kulturskolens tilbud. Alle ansatte i kulturskolen tar aktivt del i kulturskolens profesjonelle læringsfellesskap, for kontinuerlig vurdering og videreutvikling av egen og kulturskolens praksis.

Gjennom å delta i kulturskolens profesjonelle læringsfellesskap vil kulturskolelæreren

- videreutvikle pedagogisk og kunst- og kulturfaglig kompetanse
- beskrive og begrunne egen praksis med et felles fagspråk
- bevisstgjøre sitt forhold til sine mange roller som profesjonsutøver
- se sitt eget fagområde i en større sammenheng i lokalsamfunnet og i en samfunnskontekst

- ha som mål å utvikle kvaliteten på kulturskolens tilbud gjennom utvikling av egen og andres praksis
- være opptatt av hvordan kulturskolens praksis bidrar til elevenes læring og utvikling av kulturskolens tilbud

3.6 Kulturskolens praksis i samhandling med andre

Opplæringsloven fastslår at kommunenes kulturskoletilbud skal være organisert i tilknytning til skolen og kulturlivet. Gjennom samarbeid og samhandling med barnehager, skoler, bibliotek og det lokale kulturlivet, er kulturskolen en ressurs og støtte i et helhetlig opplæringsløp, og for det frivillige kulturlivet i kommunen.

Som en del av kommunens samlede tjenestetilbud samarbeider kulturskolen også nært med kommunale tjenester som eldreomsorg, NAV, helsetjenester, barneverntjeneste, flyktningtjeneste med flere.

Kulturskolen har kjennskap til og kompetanse om mulige samarbeidsparter, og utvikler kontinuerlig sine tjenester i lag med andre, for et helhetlig tilbud for hele lokalsamfunnet. Gjennom å samarbeide tverrfaglig om oppgaver, ansatte, budsjett og eksterne søknader økes potensialet for samhandling med kulturskolen, og sikrer samtidig kulturskolens relevans i lokalsamfunnet. Kulturskolens ansatte deltar i læringsfelleskap med andre tjenester og fagområder, med sikte på å realisere intensjonen om kulturskolen som samhandlende aktør.

3.6.1 Kulturskolen og grunnopplæringen

I henhold til opplæringsloven er kulturskolen organisert i tilknytning til skolen.

I overordnet del av læreplanverket for grunnopplæringen⁹ framheves betydningen av kunst, kultur og kreativitet, både for samfunnsutvikling og personlig utvikling. Skapende læringsprosesser settes i et større perspektiv, som en forutsetning for danning og identitetsutvikling. Elevene skal derfor få bruke sine skapende krefter gjennom hele grunnopplæringen.

Læreplanverkets overordnede del poengterer verdien av samarbeid for å stimulere til nytenking og entreprenørskap. Gjennom samarbeid kan kulturskolens kunst- og kulturfaglige kompetanse supplere grunnopplæringen, og grunnopplæringen kan støtte opp om kulturskolens oppdrag.

⁹ ([Overordnet del - opplæringsens verdigrunnlag/1.4-skaperglede-engasjement-og-utforskertrang](#))

Helhetlig tenking fra skoleeier og kulturskoleledelsen, gjennom å legge opp til tett samarbeid mellom grunnopplæringen og kulturskolen, skaper synergier til beste for alle barn og unge i kommunen¹⁰. En slik helhetlig tenking innebærer at det legges til rette for profesjonelle læringsfellesskap mellom kulturskolelærere og annet pedagogisk personale i kommunen samt at skoleeier ser ansettelse i grunnopplæring og kulturskolen i sammenheng.

3.6.2 Kulturskolen og kulturlivet

Kulturskolens tilknytning til kulturlivet poengteres i opplæringsloven.

Gjennom tett samhandling med både frivillig kulturliv og profesjonelle aktører på kunst- og kulturfeltet, er kulturskolen sentral i den lokale, kulturelle infrastrukturen. Kulturskolen er involvert i store deler av det kunst- og kulturfaglige tilbudet i kommunen, og har også en sentral rolle i et helhetlig utdanningsløp fram til det profesjonelle kulturlivet.

3.6.3 Kulturskolen og kommunens tjenester

Samhandling mellom ulike virksomheter i kommunen er avgjørende for å videreutvikle gode og bærekraftige løsninger for kommunes innbyggere.

Kulturskolen deltar i kommunes arbeid med å utarbeide gode tjenestetilbud, gjennom tett dialog med andre kommunale virksomheter. Samhandling mellom kulturskolen, øvrige kommunale tjenester og andre tilbud i kommunen, kan bidra til å løse kommunens oppgaver innenfor områder som oppvekst, helse og omsorg.

Læringsressurser kap. 3 - kommer

eks. [Kulturskolebasert vurdering for læring > Norsk kulturskoleråd \(kulturskoleradet.no\)](#)

eks. [Vurdering for læring – skoler og skoleeieres svar på spørsmål om vurderingspraksis \(udir.no\)](#)

eks. [Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse \(PfdK\)](#)

eks. [Profesjonelle læringsfellesskap - Skolelederforbundet](#)

eks. [3.5 Profesjonsfellesskap og skoleutvikling | udir.no](#)

eks. [Film: Profesjonsfellesskap og skoleutvikling | udir.no](#)

eks. for ulike fag, metodiske tilnærminger, samarbeidsformer m.m.

eks. læringsressurser for samiske kulturfag

¹⁰ [Skaperglede, engasjement og utforskertrang \(regjeringen.no\)](#)

4. KVALITET, ROLLER OG ANSVAR I KULTURSKOLEN

4.1 Kvalitet i kulturskolen

Kvalitet i kulturskolen ses i sammenheng med kulturskolens tre pilarer: læring, utfoldelse og bærekraft. Kvalitet er ikke et entydig begrep, og spørsmålet om hva som er god kvalitet holdes levende og drøftes både av kulturskoleeier, -ledelse, -lærere og innbyggerne i kommunen.

Arbeidet med kvalitet i kulturskolen foregår kontinuerlig. Kulturskoleeier, kulturskolens ansatte, elever og andre som er i kontakt med kulturskolens tilbud, vurderer regelmessig kulturskolens undervisningsformer, innhold, organisering og kulturskolens samhandling med andre. Elev- og brukerperspektivet ivaretas gjennom involvering av elevråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse, ungdomsråd, eldreråd m.m.¹¹

4.1.1 Strukturkvalitet, prosesskvalitet og resultatkvalitet

I barnehage- og opplæringsammenheng beskrives kvalitet ofte ut fra underområdene strukturkvalitet, prosesskvalitet og resultatkvalitet¹².

Resultatkvaliteten er det kulturskolen ønsker å oppnå slik det er formulert i kapittel 1.2 og 2.3. Kvaliteten på måloppnåelsen vil være avhengig av struktur- og prosesskvaliteten.

For kulturskolen handler **strukturkvalitet** om hvordan kulturskolen er organisert, hvilke tilbud som gis, om bygninger og annen infrastruktur, om kulturskolens kompetanse, økonomiske forhold m.m.

Kulturskolens strukturkvalitet kjennetegnes blant annet ved at

- kulturskolens ulike tilbud er godt innrettet for å møte mulighetene og utfordringene i kommunen
- kulturskolens ansatte har relevant kompetanse, og kulturskolen har planer og systemer for kompetanseutvikling
- det er gode systemer for kvalitetsutvikling og oppfølging
- kulturskolens ledelsesstruktur er hensiktsmessig innrettet
- lokaler, undervisningsfasiliteter og annen infrastruktur er hensiktsmessig og muliggjør deltagelse for alle
- kulturskolen er en integrert del av kommunens planverk
- kulturskolen er organisert i tilknytning til skolen og kulturlivet

¹¹ [Lov om kommuner og fylkeskommuner \(kommuneloven\) §5-2](#)

¹² jf. <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/hva-er-kvalitet/>

- det er strukturer og avtaler for samarbeid med profesjonelle kunst- og kulturmiljø og aktuelle kompetanse- og utdanningsmiljø
- kulturskolen har hensiktsmessige økonomiske rammer

Prosesskvalitet i kulturskolen handler om kulturskolens praksis, om innholdet i undervisninga og de øvrige tjenestene kulturskolen leverer, om medvirkning og innbyggerdialog, om utøvd ledelse, den pedagogiske praksisen, profesjonelle læringsfelleskap m.m.

Kulturskolens prosesskvalitet kjennetegnes blant annet ved at

- alle barn og unge har reell tilgang til kulturskolens tilbud
- alle elever og andre som er i kontakt med kulturskolens tilbud opplever et trygt og godt læringsmiljø
- kulturskolens elever medvirker til egen læring
- elever som er motiverte og kvalifiserte for det, har muligheter for fordypning innen kunst- og kulturfag
- kulturskolens ansatte opplever arbeidsmiljøet som godt
- det er kultur for kontinuerlig utviklingsarbeid ved kulturskolen gjennom aktiv deltakelse i profesjonelle læringsfelleskap
- kulturskolens tilbud ses i sammenheng med et helhetlig oppvekstløp, og kan danne grunnlag for videre yrkesvalg innen kunst- og kulturutøvelse
- kulturskolen forstår og utøver sine oppgaver i sammenheng med kommunens øvrige tjenester
- kommunens innbyggere har mulighet til å medvirke i utviklingen av kulturskolen
- kulturskolen er inviterende og bidrar til inkluderende lokalsamfunn
- det teknologiske og digitale mulighetsrommet tas i bruk

[4.1.2 Anbefalte kompetansekrav for ansatte i kulturskolen](#)

Ansatte i kulturskolen har høy kunstfaglig kompetanse med minimum tre års formell kunstfaglig utdanning.

Ved tilsetting i undervisningsstilling tilstrebes pedagogisk kompetanse tilsvarende i skoleverket ellers. Ledere i kulturskolen har i tillegg minst tre års erfaring fra kulturskole, lederutdanning og/ eller relevant ledererfaring. Kulturskoleleder bør også kunne dokumentere kompetanse på ledelse av kulturskolens utviklingsarbeid.

Dersom særlige forhold tilsier det, kan det tilsettes søkere som ikke tilfredsstillende disse anbefalte kompetansekravene. Realkompetanse eller særlig relevant kompetanse for arbeidsoppgavene som tilligger stillingen må dokumenteres.

4.2 Kommunens ansvar

Som kulturskoleeier har kommunen det overordnede ansvaret for kvaliteten i kulturskolen.

Kulturskolen er en del av kommunens helhetlige tjenestetilbud knyttet til oppvekst, utdanning, kultur og helse, og inngår i kommunens plandokument. Kommunen har som skoleeier det overordnede ansvaret for at kulturskolen har kvalifiserte lærere, som er rustet til lærerrollens nye utfordringer i en samfunnskontekst. Kulturskolen skal være for alle, og kommunen sikrer alle barn og unge like muligheter for deltakelse i kulturskolens tilbud.

Kommunen har ansvar for at kulturskolen har egnede lokaler og infrastruktur som er tilpasset det tilbudet som skal gis. Sambruk av både lokaler og kompetanse kan gi gode synergier, og kommunen har ansvaret for å legge til rette for dette.

Kommunen har ansvar for kvalitets- og kompetanseutvikling i kulturskolen på lik linje som for skoleverket ellers¹³. I dette inngår å sikre kulturskolelærerne tilgangen til et relevant videre- og etterutdanningstilbud på linje med andre lærere og ansatte i kommunen.

Kommunen som kulturskoleeier legger til rette for samarbeid med universitets- og høgskolesektoren og for at kulturskolen kan ta imot praksisstudenter fra høyere utdanningsinstitusjoner. Det kan også initieres samarbeid med universitets- og høgskolesektoren om forskning- og utviklingsarbeid knyttet til kulturskolens fag og praksiser.

I noen kommuner er et nærmere samarbeid med universitets- og høgskolesektoren som "universitetskulturskole"¹⁴ et mål. Slikt samarbeid med universitets- og høgskolesektoren skjer gjerne sammen med andre kommuner.

4.3 Kulturskolens ansvar

Kulturskolens rektor/ leder er ansvarlig for at kulturskolen har høy kvalitet i opplæringen og tjenestene som tilbys.

Kulturskolerektor legger til rette for profesjonelle læringsfelleskap og pedagogisk utviklingsarbeid, og for utviklingsarbeid i samhandling med kulturskolens samarbeidsparter og ulike kompetansemiljø. Kulturskolerektor har ansvar for at kulturskolen har et trygt og godt læringsmiljø, er åpen og inviterende ovenfor nye målgrupper, og for å legge til rette for medvirkning og innbyggerdialog.

¹³ <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/lokal-kompetanseutvikling/eiers-ansvar-for-kvalitet-og-kompetanse/>

¹⁴ [Universitetskulturskoleprosjektet - NTNU](#)

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet en ressurs om krav og forventninger til rektor i grunnopplæringen¹⁵. De samme krav og forventninger gjelder for kulturskolens rektor/ leder.

Hele kulturskolens personale bidrar til å oppfylle kulturskolens mål. Kulturskolelærerne har et spesielt ansvar for å sørge for høy kvalitet i kulturskolens ulike tilbud, og for at utbyttet for den enkelte elev og andre som møter kulturskolens tilbud blir størst mulig.

Kulturskolelærerne har derfor planer med definerte mål for opplæringen og aktivitetene som tilbys. Kulturskolelærerne har ansvaret for at eleven og andre som møter kulturskolens tilbud medvirker i alle faser av undervisningen/tilbudet.

Kulturskolens personale holder seg faglig oppdatert og deltar i profesjonelle læringsfelleskap i kulturskolen.

4.4 Universiteter og høgskolers ansvar

Universiteter og høgskoler bidrar i kompetanseutviklingen i kulturskolen. Dette for å sikre at utdanningsløpene som tilbys er relevante for kulturskolenes nåværende og fremtidige behov.

Universiteter og høgskoler sikrer relevant og tilgjengelig etter- og videreutdanning, i takt med at kulturskolens kompetansebehov endres. For å kunne gjøre dette er det viktig at universitet- og høgskolesektoren kjenner både kulturskolens og kommunenes praksis og de behovene og mulighetsrommene som finnes. Universitet- og høgskolesektoren deltar derfor i aktive partnerskap og bidrar slik i kulturskolenes utviklingsarbeid.

4.5 Utvikling, forskning og innovasjon i kulturskolen

Kulturskolens praksis utvikles kontinuerlig, i takt med at samfunnet er i kontinuerlig endring. Endringene i samfunnet kan være utfordrende, men kan også gi muligheter. Det kan medføre at kulturskolen får nye oppgaver å løse, må finne nye arbeidsmåter, skape andre fag og fagkombinasjoner, gå inn i nye samarbeidskonstellasjoner og bygge nye strukturer.

Utviklingsarbeidet skjer i lærerkollegiet ved kulturskolen samt i profesjonelle læringsfelleskap med andre som kulturskolen samarbeider med. Endringer i samfunnet gir også nye perspektiv for politikkutviklingen for kulturskolen både lokalt og nasjonalt. Dette krever oppdatert kunnskap og kompetanse. Innovasjon er nødvendig for å finne nye løsninger og svar.

¹⁵<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/etter-og-videreutdanning/rektor/krav-og-forventninger-til-en-rektor/>

Bærekraftig utvikling i kulturskolen skjer i et samspill mellom følgende:

- kulturskolen (jf. kap. 4.3) der praksisen utvikles
- politiske beslutningstakere/kulturskoleeiere som har overordnede mål for og gir rammer for hva virksomheten skal levere (jf. kap. 4.2)
- universitets- og høyskolesektoren som tilbyr og utvikler kompetanse. (jf. kap. 4.4)

Utvikling av kulturskolens praksis skjer i nær dialog og samarbeid med skoleeier og andre relevante politiske beslutningstakere. Slik kan de tjenestene som utvikles i kulturskolen bli enda bedre innrettet for å nå de overordnede målene. Samtidig vil politiske beslutningstakers kjennskap til kulturskolens praksis gi bedre beslutningsgrunnlag for hvordan kulturskolen kan forvaltes i helhetlig sammenheng med kommunens øvrige tjenester.

Utvikling av kulturskolens praksis i nært samarbeid med forsknings- og utdanningsmiljø gir UH-sektor innblikk i hva slags kompetanser som til enhver tid behøves i kulturskolen. Samarbeidet gjør også at UH-sektor gir viktige faglige perspektiv til praksisutviklingen, gjennom veiledning og relevant kunnskapstilfang. Høyere kunstfaglige utdanningsinstitusjoner kan i samarbeid med kulturskolen initiere og gjennomføre forskningsprosjekt og pedagogiske/kunstneriske utviklingsprosjekt.

Et slikt samspill øker kvaliteten i og relevansen av kulturskolens leveranse, og gir synergier gjennom økt kunnskap og forståelse i politiske beslutningsorganer, samt høyere relevans i utdanninger og forskning.

Læringsressurser kap. 4 - kommer: